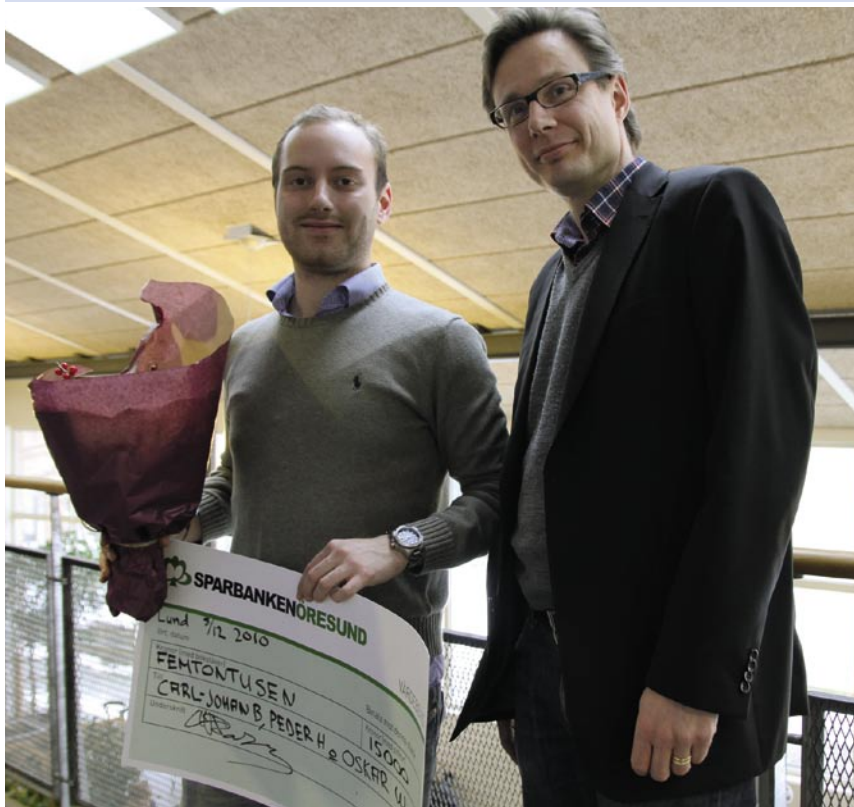

Vinnarna i KEFUs uppsats-tävling utsedda

Oskar Weijden fick ensam representera de tre författarna bakom den vinnande uppsatsen. Här tillsammans med KEFUs forskningsledare Ulf Ramberg.

Förstapriset i KEFUs uppsatstävling går 2010 till företagsekonomerna Oskar Weijden, Carl-Johan Bergqvist och Peder Hartman för deras kandidatuppsats "Benchmarkings potential i offentlig verksamhet – en fallstudie av jämförelseprojekt i nätverket Ystad-Österlen". Prissumman är på 15 000 kronor.

Utgångspunkten för uppsatsen är ett nationellt jämförelseprojekt med omkring 200 svenska kommuner, där

Vinnande uppsats	1
Innovativ upphandling	1
Föreningsaktiva ungdomar	2
Portalstudiekonferens	4
Kurser och seminarier	4

nätverket Ystad-Österlen ingår. Här har de tre författarna gjort en fallstudie av jämförelseprojektet "Hemtjänst och särskilt boende".

Ur juryns motivering till priset: "Författarna ställer sig frågande till vilken utvecklingspotential jämförelser har. De gör det genom att utveckla, och på ett förtjänstfullt sätt tillämpa, en referensram för att belysa konsekvenser av kommunala jämförelser. Uppsatsen karakteriseras av hög teoretisk och metodologisk medvetenhet med påtagliga praktiska implikationer. Författarna konstaterar bland annat att jämförelser ger förbättringsresultat, men för att full potential skall realiseras ställs det stora och delvis nya krav på den kommu-

(forts sida 3)

Innovativ upphandling

Upphandlingar borde göras mer innovativa och mindre tidskrävande. Det är en av slutsatserna i en ny studie som Anna Thomasson och Hans Knutsson har gjort om kommunernas upphandling av mat för äldre. Det handlar om mycket mer än portioner och kalorier, konstaterar de.

Bakgrunden är att EU-kommissionen tagit initiativ till några pilotprojekt för att uppmuntra "förkommersiell" upphandling, en upphandlingsform som syftar till att upphandla forsknings- och utvecklingsarbete för specifika problem som en offentlig myndighet vill hitta lösningar på. I Sverige är det Vinnova som sjösatt två sådana projekt, varav det ena har genomförts av Anna Thomasson och Hans Knutsson inom ramen för Skånes Livsmedelsakademi.

– Grundfrågan var hur man kan förbättra måltidssituationen för att komma tillrätta med den undernäring som är ett stort problem för många äldre människor, säger Hans Knutsson.

Uppdraget de fick var att utvärdera vilka hinder och möjligheter som finns för upphandling av mat för äldre.

– Vi började med att diskutera problemet med Region Skåne, men bytte fot när vi insåg att det är kommunerna som är intressanta att studera, det är de som har det främsta ansvaret för att tillgodose de äldres matbehov.

En fallstudie gjordes i Kävlinge kommun, som sedan ett par år tillbaka arbetar för att förbättra de äldres matsituation.

– Det vi såg var bland annat att den grupp som är mest utsatt är de äldre som bor hemma, både de som

(forts sida 3)

Föreningsaktiva ungdomar har större nätverk och får lättare jobb

Föreningsaktivitet minskar ungdomsarbetslösheten. Det är en av slutsatserna i en studie av Peter Håkansson vid ekonomisk-historiska institutionen i Lund. Politikerna borde därför i större utsträckning se stöd till föreningslivet som en del av sina sysselsättningspolitiska insatser, menar han.

Peter Håkansson fick ett av de två KEFU-stipendier för licentiatstudier som utlystes för två år sedan och tanken var att skriva en licentiatavhandling om ungdomsarbetslösheten i Sverige. Men arbetet flöt på så bra att det beslutades att han i stället direkt skulle satsa på en doktorsavhandling.

– Jag tar utgångspunkt i frågan varför unga har så svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, säger Peter Håkansson. Nu är jag naturligtvis inte den första som intressera sig för denna fråga och jag går i min studie också igenom de olika förklaringar som ges till den stora ungdomsarbetslösheten, till exempel att ingångslönerna är för höga, men jag finner att dessa förklaringar är otillräckliga. Vikten av ungdomarnas kontaktnät, eller deras sociala kapital, för att få jobb har uppmärksammats för lite.

I en anställningsrelation vill arbetsgivaren alltid gardera sig för den risk som alltid finns. En person med

bra referenser innebär en lägre riskpremie, men det är här ungdomarna hamnar i bakvattnet eftersom de ofta inte har några sådana referenser att hänvisa till, menar Peter Håkansson.

– Jag har studerat hur arbetslösheten såg ut i de skånska kommunerna i början av 2000-talet och funnit att det finns stora skillnader. De kommuner som hade lägst ungdomsarbetslöshet var Svedala och Höganäs med 15 procent, medan kommuner som Bjuv och Trelleborg hade en ungdomsarbetslöshet på över 30 procent. Det är höga tal och ungdomsarbetslösheten är nu dessutom på väg upp i Sverige.

Peter Håkansson har också studerat skillnader i ungdomarnas kontaktnät mellan de skånska kommunerna, där han använt föreningsaktivitet som mått (se figur).

– Här är det intressant att se att det är så stor spridning mellan kommunerna. Lomma och Lund låg i topp med över 40 procent av ungdomarna i åldern 18-25 som var föreningsaktiva, medan Skurup och Bjuv ligger i botten. Lika intressant är det att se att denna spridning avspeglar sig i ungdomsarbetslösheten. Och när

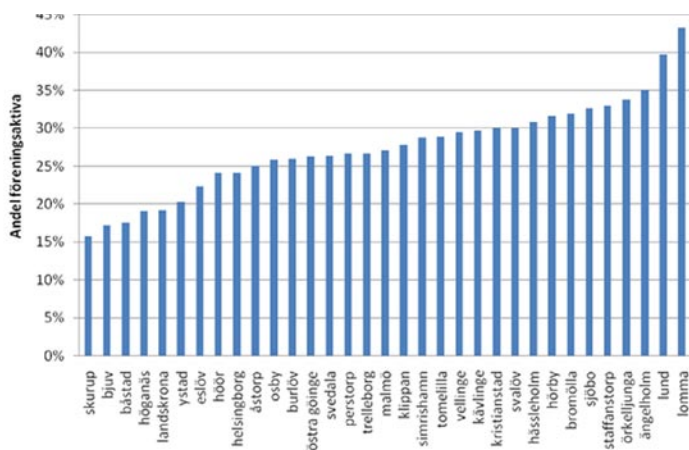
Peter Håkansson

jag har testat i stora statistiska modeller framgår det att risken att vara arbetslös minskar med 15-20 procent om man är föreningsaktiv, allt annat lika.

Slutsatsen av detta är att politiker borde satsa mer på att få unga att bli aktiva i föreningar, menar han.

– Utbildning är fortfarande viktigast för att ungdomar ska få de jobb de önskar sig, men föreningsaktivitet har också en signifikativ betydelse. Politikerna borde därför se föreningarna som en viktig sysselsättningspolitisk insats och inte enbart som något som betyder rekreation och nöje. Tyvärr verkar medvetenheten om detta inte vara så utbredd i dag.

Till våren kommer Peter Håkansson att hålla ett KEFU-seminarium där han berättar om sin forskning. Han kommer också att komplettera det kommunala perspektivet i sitt avhandlingsarbete med ett historiskt perspektiv, och han räknar med att lägga fram sin färdiga avhandling till hösten nästa år.

Andelen föreningsaktiva ungdomar i de skånska kommunerna

(forts från sida 1)

nala ledningsstrukturen. Det handlar inte minst om att gå vidare från den första jämförelsen genom att djupare analysera skillnader. Sker inte detta försvåras möjligheten till lärande och ett konkret förbättringsarbete”.

– Det är en uppsats som innehåller många praktiska lärdomar för många som på olika sätt arbetar med jämförelser inom region och kommuner, säger KEFUs forskningsledare Ulf Ramberg.

Andrapriset på 5000 kronor går till ”Bromma flygplats – värdering av alternativ markanvändning” av John Eriksson vid institutionen för Fastighetsvetenskap, Lunds Tekniska Högskola.

Juryns motivering: ”Kommuner och regioner är stora markägare. Hur skall all denna mark användas på bästa möjliga sätt är en relevant fråga. Frågan belyses i denna uppsats utifrån Stockholm stads arrendeupplåtelse till Luftfartsverket för att driva Bromma flygplats. Att värdera alternativ markanvändning, ställa parkmark mot parkeringsplatser, eller flygplats mot bebyggelse, är både delikat och komplext. Författaren visar bland annat genom en väl utförd historisk dokumentstudie att markutnyttjande har många och olika historiska beslutsvinklingar. Författaren visar också att det inte är helt enkelt att med någon tydlighet värdera olika användningsmöjligheter. Både kostnads- och intäktssidan är svårfångad. Genom en generell och intressant värderingsmodell konstaterar emellertid författaren att bostadsbebyggelse är att föredra framför en flygplats.”

Båda uppsatserna finns för nedladdning på KEFUs hemsida www.kefu.se.

(forts från sida 1)

Anna Thomasson och Hans Knutsson

får hemtjänst eller hemvård och de som inte får någon hjälp alls. Här finns också ett stort mörkertal, säger Anna Thomasson. Det finns idag inga lösningar som kan få alla att äta regelbundna måltider, få den nödvändiga extra energin och som kan ge stöd och hjälp vid måltiderna. Risken är därför att de äldre drabbas av undernäring och drabbas av olika sjukdomar.

Det finns alltså behov av andra lösningar för måltider för äldre. Men reglerna i Lagen om offentlig upphandling (LOU) och byråkratin omkring upphandlingen av livsmedel har inneburit att små aktörer har svårt att hävda sig och att konkurrensen blivit hämmad på en marknad som domieras av ett fåtal stora livsmedelsföretag. De stelbenta reglerna leder bland annat till att upphandlarna pressas att handla upp standardiserade produkter för att minimera risken för tidskrävande överklaganden.

– Idag handlar man upp portioner av mat där man specificerar sådant som näringsinnehåll, kalorier och givetvis priset, som är enklast att handla upp på. Men man glömmer alla mjuka parametrar runtomkring, säger Hans Knutsson. Det behov vi identifierade var inte av enbart mat, men av att skapa sådant som matlust, livslust och socialt umgänge. Därför tycker vi också att upphandlingsobjektet bör vara måltider snarare än livsmedel.

Det finns också möjligheter att inom ramen för LOU skriva ett bättre artikulering underlag, menar de två författarna, som gärna vill avdramatisera denna lag en smula.

Man kan se upphandlingen av mat till äldre på tre nivåer, som var och en är kopplad till en primär aktör, menar författarna. Den första är innovativ upphandling, som betyder att vitalisera upphandlingen och göra den mindre tidskrävande. Ett uppdrag för inköpsorganisationen.

På nästa nivå är det politiker som måste legitimera en innovationsvänlig upphandling som erkänner nytänkande och bredare förfrågningar. Den rena innovationsupphandlingen, slutligen, handlar om att handla upp saker som inte finns idag, något som kräver långsiktiga investeringar i nya metoder och tekniker, något för en statlig myndighet.

När det gäller mat till äldre ligger bollen nu hos de potentiella leverantörerna.

– Vi har vänt på steken och beskrivit behoven i stället för att ge en detaljerad kravspecifikation. Sedan är det upp till leverantörer att skapa lösningar. Det är ingen tvekan om att det finns en stor efterfrågan och att efterfrågan kommer att öka med åren, säger Anna Thomasson.

Rapporten finns för nedladdning på Skånes Livsmedelsakademis hemsida www.livsmedelsakademien.se.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk

forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahn's, 2010

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekreteriat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Lyckad portalstudie- konferens

I slutet av november hölls en portalstudiekonferens i Linköping inom det nationella kommunforskningsprogrammet. Här möttes forskare, med politiker och tjänstemän från de deltagande kommunerna för att tillsammans diskutera vilka teman man ska arbeta med under de kommande två åren.

- Det var mycket lyckat, säger Pia Lindvall Bengtsson, ekonomichef i Osby kommun. Vi behandlade de olika frågorna gruppvis i mindre workshops och det blev väldigt givande diskussioner. Bra att både politiker och tjänstemän var på plats och det var intressant att träffa representanter för kommuner som man annars inte träffar så ofta. Nu kommer projektet i gång på allvar och jag har stora förväntningar på det efter den här konferensen.

Mikael Hellström och Ulf Ramberg, som var aktiva i diskussionerna vid portalkonferensen kan bara hålla med Pia Lindvall Bengtsson om att det händer något nytt i mötet med andra människor. Utifrån ett KEFU-perspektiv var det extra roligt att samtliga skånska medverkande kommuner deltog, konstaterar de och ser fram emot ett spännande 2011.

Seminarier våren 2011

KEFU-dagen den 19 maj

Målbaserad ersättning i vården

Välfärden i ett åldrande Europa

Invsteringar i kommunal infrastruktur

Kurser våren 2011

Det personliga ledarskapet

Medverkande:

Christine Blomquist och Robert Wenglén

Kurser våren 2011

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström

Upphandling för icke-jurister

Medverkande:

Hans Knutsson, ek dr och Anna Thomasson, ek dr

Konsten att lära genom jämförelser

Medverkande:

Ulf Ramberg och Mikael Hellström

För mer information och anmälan, titta in på www.kefu.se

För mer information om kurser och seminarier kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se

**En god jul och ett gott nytt år
tillönskas våra läsare!**